Lieta Nr.C73501618
Lietas arhīva Nr.C-1737-19/48

SPRIEDUMS
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Tukumā 2019.gada 28.janvārī

Zemgales rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Vancāne
ar sekretāri G.Reidi,
piedaloties prasītājam /pers. A/, atbildētājas pārstāvei /pers. B/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē Tukumā civillietu /pers. A/ prasībā pret Jaunpils novada domi par īpašuma tiesību atzīšanu.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ (turpmāk prasītājs) cēlis tiesā prasību pret Jaunpils novada domi par īpašuma tiesību atzīšanu uz zemes vienību /adrese/ ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo prasību 2 ha kā nekustamā īpašuma īpašnieka uz 1939.gadu – /pers. E/mantiniekam.

Prasības pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar Latvijas Valsts Nacionālā arhīva izziņām īpašuma /adrese/ zeme 14,65 ha platībā un uz tās atrodošu ēku īpašnieks līdz 1940.gada 21.jūlijam bija prasītāja mātes /pers. C/ laulātais /pers. E/. Prasītāja pusmāsa un /pers. E/vienīgā meita /pers. D/ ir mirusi 2007.gada februārī. Viņai bērnu nebija. Prasītāja māte /pers. C/ ir mirusi 2003.gada 25. decembrī. Līdz savai nāvei māte dzīvoja /adrese/apsaimniekoja īpašumu un bija arī zemes reformas laikā iesniegusi pieteikumu īpašuma tiesību atjaunošanai uz zemi 1991.gada 23.maijā. Zeme lietošanā /pers. C/ nebija piešķirta, jo viņa nevarēja iesniegt sava laulātā miršanas apliecību. /pers. E/bija pazudis kara laikā.

Norādīts, ka ar Valsts Zemes dienesta 2014.gada 29.augusta lēmumu jau pēc nāves /pers. C/ atteikts atjaunot īpašuma tiesības uz zemi sakarā ar dokumentu trūkumu.

Līdz 2014.gada 21.oktobrim Nekustamā īpašuma Valsts kadastra sistēmā kā zemes /adrese/ lietotāja bija reģistrēta prasītāja laulātā /pers. F/. Šobrīd viņai zemes lietošanas tiesības uz šo zemi ir izbeigtas. Zemei noteikts statuss- "pašvaldībai piekritīga zeme".

Atbilstoši prasītāja iesniegumam 2018.gada 27.februārī Jaunpils novada dome ar prasītāju ir noslēgusi zemes nomas līgumu.

Ar Tukuma rajona tiesa 2017.gada 29.novembra spriedumu civillietā Nr. C37065917 tika konstatēts juridisks fakts, ka /pers. E/ir miris un prasītāja māte /pers. C/ ir pieņēmusi /pers. E/mantojumu

Prasītājs ir pieņēmis mātes /pers. C/ atstāto mantojumu. Saskaņā ar 2018.gada 6.februāra Mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma prasītājs mantojis tiesības uz ēku un būvju nekustamo īpašumu /adrese/, kas atrodas uz pašvaldībai piederoša zemesgabala ar kadastra Nr. /kadastra numurs/. Īpašums nav reģistrēts Zemesgrāmatā. 2018.gada 13.augusta Mantojuma apliecībā papildināts mantojuma masas sastāvs, noradīts, ka mantojumā ietilpst arī zemes vienība ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo platību 2 ha.

Strīds par to, ka prasītāja pieder ēku īpašums /adrese/ nepastāv. Šis īpašums nekad nav izgājis no /pers. E/ ģimenes valdījuma. Atbilstoši arhīva izziņai reģistrētais īpašnieks bija /pers. E/, pēc kura pazušanas īpašumu turpināja apsaimniekot sieva, prasītāja māte /pers. C/. Savukārt pēc /pers. C/ nāves prasītājs. Zemes vienība /adrese/ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo platību 2 ha ir ietilpusi nekustamā īpašuma sastāvā uz 1939.gadu, piederēja /pers. E/uz 1937.gada 3.aprīļa pirkuma līguma pamata. Nekādām citām personām īpašuma tiesības nav reģistrētas.

Prasība pamatota ar Civillikuma 968., 853.pantu.

Jaunpils novada dome iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, norādot, ka prasību atzīst. Nekustamais īpašums /adrese/, platība 2,0 ha, īpašuma kadastra Nr. /kadastra numurs/, zemes kadastra apzīmējums /kadastra numurs/, zemes nomnieks un patiesais lietotājs ir /pers. A/ ar savu ģimeni. Īpašums nav reģistrēts zemesgrāmatā. Saskaņā ar Nacionālā arhīva izziņām zemes /adrese/ 14,65 ha platībā un uz tās esošo ēku īpašnieks līdz 1940.gada 21.jūlijam bija /pers. A/ mātes /pers. C/ vīrs /pers. E/. /pers. A/ pusmāsa un /pers. E/ vienīgā meita /pers. D/ ir mirusi 2007.gada 19.februārī. /pers. D/ bērni nav bijuši. /pers. A/ māte /pers. C/ mirusi 2003.gada 25.decembrī. Viņa pieteikumu atjaunot īpašuma tiesības uz mantoto zemi iesniegusi līdz 1991.gada 20.jūnijam. Ar Jaunpils pagasta TDP 1993.gada 23.septembra lēmumu /pers. C/ piešķirta lietošanā mantotā zeme 2,0 ha platībā. Līdz savai nāvei /pers. C/ dzīvoja mājā un apsaimniekoja zemi un ēkas.

Norādīts, ka ar Valsts zemes dienesta 2014.gada 29.augusta lēmumu pārdzīvojušai laulātai /pers. C/ nav atzītas īpašuma tiesības, jo neesot iesniegta vīra /pers. E/(karā pazuduša) miršanas apliecība. Ņemot vērā faktu, ka /pers. E/pazudis karā 1941.gadā, /pers. C/ šādu apliecību iesniegt nevarēja. Turklāt /pers. C/dzimusi 1910.gadā, uz tiesu doties un pierādīt faktu par pazudušu vīru karā, nevarēja vecuma dēļ.

Norādīts, ka /pers. C/ ir mirusi, viņai ir izbeigtas zemes lietošanas tiesības uz zemi un zemei noteikts statuss "pašvaldībai piekritīga zeme". Par zemi /pers. A/ tiek aprēķināta nomas maksa un nekustamā īpašuma nodoklis.

Ar 2017.gada 29.novembra Tukuma rajona tiesas spriedumu, lieta Nr.C-0659-17/4 /pers. E/ir pasludināts par mirušu un atzīts fakts, ka viņa sieva /pers. C/ ir pieņēmusi mantojumu. /pers. C/ dēlam /pers. A/ ir izsniegtas divas zvērināta notāra Ināras Lielkalnes mantojuma apliecības - viena par zemi un otra par ēkām.

Valsts Zemes dienesta Tukuma KAC 2018.gada 22.augustā nepieņēma dokumentus un nepieņēma no /pers. A/ pasūtījumu lēmuma par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi /adrese/2,0 ha platībā sagatavošanai, paskaidrojot, ka zemi varot iegūt īpašumā tikai par samaksu. Jaunpils pagasta Zemes komisija visus dokumentus ir nodevusi glabāšanai Valsts zemes dienestā, tai skaitā mantojuma lietu /adrese/, sastāvošu no /pers. C/ iesnieguma, arhīva izziņas un Jaunpils pagasta TDP lēmuma par mantotās zemes piešķiršanu lietošanā. 2018.gada 28.augustā Jaunpils novada dome vērsās Valsts zemes dienestā ar lūgumu atjaunot /pers. A/ īpašuma tiesības uz zemi /adrese/ 2,0 ha platībā, kadastra apzīmējums /kadastra numurs/, vai arī sniegt juridiski pamatotu atteikumu, kādēļ Valsts zemes dienests atteicies pieņemt un izpildīt pasūtījumu - atjaunot īpašuma tiesības uz zemi /adrese/". Savā 2018.gada 1.oktobra atbildes vēstulē Nr. 2-04-R/501 Valsts zemes dienests norādījis uz nepieciešamību vērsties vispārējas jurisdikcijas tiesā īpašumtiesību

atjaunošanai.

Norādīts, ka Jaunpils novada dome neiebilst /pers. A/ īpašumtiesību atjaunošanai uz zemes vienību /adrese/, ar kadastra apzīmējumu: /kadastra numurs/ un ar kopējo platību 2 (divi) hektāri (lietas 38.lapa).

Tiesas sēdē prasītājs iesniedza prasības pieteikuma grozījumus, kurā lūdz atzīt viņa mātei /pers. C/ īpašuma tiesības uz zemes vienību /adrese/ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo platību 2 ha kā zemes īpašnieka /pers. E/pārdzīvojušai laulātai.

Tiesas sēdē prasītājs uzturēja prasības grozījumus un paskaidrojumos atsaucās uz prasības pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem.

Atbildētāja Jaunpils novada domes pārstāve /pers. B/ atzina prasības grozījumus, paskaidrojumos atsaukdamās uz rakstveida paskaidrojumos izteiktajiem apstākļiem.

Motīvu daļa

Noklausoties prasītāja un atbildētājas pārstāves paskaidrojumus, novērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un pilnībā apmierināma.

Civilprocesa likuma 194.panta pirmās daļas 1. un 3.punkts noteic, ka tiesa sastāda saīsināto spriedumu, ja atbildētājs pilnībā atzinis prasību un tiesa prasību apmierina.

Saskaņā ar minētā panta otro daļu saīsināto spriedumu sastāda saskaņā ar šā likuma 193.panta prasībām, izņemot aprakstošo daļu, kurā norāda tikai prasības priekšmetu, normatīvos aktus, pēc kuriem vadījies lietas dalībnieks, kā arī prasījumu, un motīvu daļu, kurā norāda tikai normatīvos aktus, pēc kuriem vadījusies tiesa.

Ievērojot minētās tiesību normas noteikumus, saīsinātā sprieduma motīvu daļā tiesa norāda normatīvos aktus, pēc kuriem vadījusies, apmierinot prasību.

Ēkas un zeme šajā gadījumā ir vienots īpašums, atbilstoši Civillikuma 968.pantam, ka uz zemes uzceltas un cieši ar to savienotas ēkas atzīstamas par tās daļu. Civillikuma 853.pants noteic, ka, ja ēkas un zeme veido vienotu nekustamu īpašumu, uz abiem attiecas vieni un tie paši tiesību noteikumi, tas ir, uz zemi nav iespējams nodibināt sevišķas tiesiskās attiecības, kas atšķiras no tiesiskajām attiecībām, kas nodibinātas uz ēkām vai atsevišķu ēku.

Likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta ceturtā daļa paredz, ka ēkas (būves), kuras Zemesgrāmatu nodaļā, Valsts zemes dienestā vai pašvaldībā nav reģistrētas kā patstāvīgi īpašuma objekti, uzskatāmi par zemes īpašnieka īpašumu atbilstoši Civillikuma 968.pantam. Citas personas īpašuma tiesības uz šādām ēkām (būvēm) var iegūt, ja tiesa apmierinājusi šo personu prasību atzīt īpašuma tiesības uz attiecīgiem objektiem.

Civillikuma 968.pants paredz, ka uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

No lietas materiāliem izriet, ka īpašums /adrese/ar kadastra numuru /kadastra numurs/sastāv no zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/un zeme ir piekritīga pašvaldībai. Uz minētās zemes vienības atrodas būve ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/(dzīvojamā māja), kas pieder /pers. A/, vēl uz zemes vienības atrodas trīs būves ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs/, /kadastra numurs/, /kadastra numurs/.

Atbilstoši likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5.panta pirmajai daļai un 6.panta pirmajai daļai zemes īpašuma tiesības atjaunojamas uz personiskā pieprasījuma pamata bijušajiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumā zeme Latvijas Republikā bija 1940.gada 21.jūlijā vai viņu mantiniekiem, ja zemes pieprasījums iesniegts līdz 1991.gada 20.jūnijam, izņemot gadījumus, kad zemes reformas pirmajā kārtā šī zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā citām fiziskajām personām zemnieku saimniecību, piemājas saimniecību izveidošanai, bet saskaņā ar minētā likuma 8.panta otro daļu bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem var atjaunot zemes īpašuma tiesības, ja viņi iesniedz radniecību apliecinošus dokumentus. Savukārt atbilstoši likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 20.pantam īpašuma tiesības atjaunojamas uz personiska pieprasījuma pamata bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, ja ne vēlāk kā līdz 1996.gada 1.jūnijam pagasta padomei iesniegti dokumenti, kas apliecina zemes īpašuma vai mantošanas tiesības. Šā termiņa kavēšanas gadījumā zemes īpašuma tiesības var atjaunot tikai tiesa.

Atbilstoši likuma "Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 3.panta pirmās daļas punktam (likuma redakcija līdz 31.07.2007.) līdz 1996.gada 1.jūnijam pašvaldībā iesniegtie īpašuma tiesību atjaunošanas pieprasījumi un zemes īpašuma vai mantošanas tiesības apliecinošie dokumenti bija jāizskata pašvaldību zemes komisijām, pieņemot attiecīgus lēmumus par īpašuma tiesību atjaunošanu līdz 1997.gada 27.decembrim. Savukārt saskaņā ar ietā likuma 13.pantu pagastu zemes komisijām jānodod zemes komisiju protokoli un ar zemes formu saistītā dokumentācija Dienesta attiecīgā rajona nodaļai.

No lietas materiāliem izriet, ka prasītāja māte /pers. C/ likumā noteiktā termiņā bija iesniegusi zemes pieprasījuma pieteikumu un dokumentus, kas apliecina, ka zemes īpašnieks 1939.gadā bijis /pers. E/. No lietas materiāliem redzams, ka pieteikumam par zemes īpašuma piešķiršanu netika pievienoti radniecības dokumenti un zemes īpašnieka miršanas fakta apliecinoši dokumenti. Ņemot vērā, ka zemes reformu regulējošo normatīvo aktu noteiktajā termiņā netika iesniegti visi īpašuma tiesību apliecinošie dokumenti, zeme nebija piešķirta lietošanā /pers. C/ un zemes komisijas atzinums par īpašuma tiesību atzīšanu /pers. C/ netika pieņemts.

Tiesa uzskata, ka prasītājs ir pierādījis /pers. C/ īpašuma tiesības uz zemes īpašumu /adrese/.

Prasītājs cēlis prasību, lūdzis atzīt viņas mātes /pers. C/ īpašuma tiesības uz zemes īpašumu /adrese/, kadastra apzīmējums /kadastra numurs/.

Prasībā norādītos apstākļus pamato lietā esošie pierādījumi- Latvijas Valsts vēstures arhīva 2015.gada 9.februāra izziņa par nekustamā īpašuma piederību, no kuras redzams, ka nekustamā īpašuma /adrese/ īpašnieks uz 1937.gada 3.aprīļa pirkuma-pārdevuma līguma pamata īpašuma tiesības apstiprinātas /pers. E/, dzim./datums/Jaunpils pagastā; Latvijas Valsts vēstures arhīva 2015.gada 17.februāra izziņa Par ēkām apstiprina īpašuma /adrese/ ēku sastāvu, kuru īpašnieks bijis /pers. E/.

Lietā nepastāv strīds par to mantošanas tiesībām.

Ar radniecības dokumentu kopijām pierādīts, ka prasītājs ir /pers. C/ dēls.

Ar Tukuma rajona tiesas 2017.gada 29.novembra spriedumu /pers. E/izsludināts par mirušu un konstatēts juridisks fakts, ka prasītāja māte /pers. C/ ir pieņēmusi /pers. E/atstāto mantojumu.

Zemgales apgabaltiesas Zvērinātas notāres Ināras Lielkalnes 2018.gada 31.augustā izdotā Mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma, apliecina, ka /pers. A/ apstiprināts mantojuma tiesībās uz 2013.gada 25.decembrī mirušās /pers. C/ atstāto mantojumu, kurā ietilpst arī zemes vienība ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo platību 2 ha nekustamā īpašumā /adrese/ kadastra numurs /kadastra numurs/(lietas 13.lapa).

Tā kā citi pretendenti uz šo zemes gabalu, kas ir vienots ar ēkām nekad nav pieteikušies, ir pamats prasītāja mātei /pers. C/ atjaunot īpašuma tiesības uz zemes vienību kā uz mantojamu zemi no tās īpašnieka /pers. E/.

Šādas tiesības nosaka arī Likuma Par zemes privatizāciju lauku apvidos 4.pants, ka viens no zemes privatizācijas veidiem ir zemes īpašuma tiesību atjaunošana bijušajiem īpašniekiem vai viņu mantiniekiem.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka prasījums par zemes īpašuma /adrese/īpašuma tiesību atzīšanu /pers. C/ ir apmierināms.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa paredz, ka, ja prasītājs bijis atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas, tie piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos.

Ar Zemgales rajona tiesas 2018.gada 23.oktobra lēmumu prasītājs atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas, iesniedzot prasības pieteikumu tiesā.

Civilprocesa likuma 1.panta pirmā daļa noteic, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 127.panta pirmajai daļai personai ir tiesības celt tiesā prasību, lai aizstāvētu savas aizskartās vai apstrīdētās civilās tiesības.

Tātad civilprasības pamatā ir prasītāja civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums vai apstrīdējums, un attiecīgi persona, pret kuru ceļama prasība, jeb atbildētājs ir persona, kura ir aizskārusi vai apstrīdējusi prasītāja civilās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas pirmā teikuma norma ir iztulkojama kopsakarā ar iepriekšminētajām tiesību normām par civilās tiesvedības būtību. No tām izriet tiesas izdevumu atlīdzināšanas jēga un mērķis – ka izdevumi par tiesvedības procesu ir jāmaksā tam, kurš ir vainojams šo izmaksu radīšanā. Atbildētājam ir jācieš tiesas izdevumi, ja viņš devis iemeslu pamatotas prasības celšanai. Citiem vārdiem, personai, kas cietusi no tiesību aizskāruma, nav jācieš izdevumi, kas radušies šī tiesību aizskāruma novēršanas procesā. Parasti atbilstoši prasības tiesvedības būtībai atbildētājs lietā būs vainojams prasītāja tiesību aizskārumā. Tomēr ir atsevišķi izņēmuma gadījumi, kad persona, kura ir atbildētāja statusā, nav vainojama prasītāja tiesību aizskārumā *(Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018.gada 29.janvāra spriedums lietā Nr.C04057015).*

Tiesa atzīst, ka Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas pirmajā teikumā ietvertā tiesību norma nav piemērojama gadījumos, kad persona, kura ir atbildētāja procesuālajā statusā, nav aizskārusi prasītāja tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses un nav devusi iemeslu prasītājam prasības celšanai.

No lietas apstākļiem izriet, ka atbildētāja prasītājas tiesības līdz prasības celšanai nebija ne aizskāruši, ne arī apstrīdējuši iepriekšminēto tiesību normu izpratnē.

Šādos apstākļos, apmierinot prasību, atzīstams, ka tiesas izdevumi 344,44 EUR apmērā no atbildētājas valsts labā nav piedzenami.

Tiesa uzskata, ka tiesāšanās izdevumi nav piedzenami no atbildētājas, jo nekonstatē atbildētājas darbības, kas aizskartu prasītāja ar likumu aizsargātās intereses.

Rezolutīvā daļa

Ievērojot Civilprocesa likuma 189.-192.pantu, tiesa

n o s p r i e d a

prasību apmierināt pilnīgi.

Atzīt /pers. C/, personas kods /personas kods/, mirusi 2003.gada 25.decembrī, īpašuma tiesības uz zemes vienību /adrese/ novadā ar kadastra apzīmējumu /kadastra numurs/ar kopējo platību 2 ha kā īpašnieka /pers. E/pārdzīvojušai laulātai.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas 2019.gada 28.janvāra, iesniedzot apelācijas sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese A.Vancāne